

Türkiye Cümhuriyet
MERKEZ BANKASI

27 Nisan 1939 tarihinde toplanacak

HİSSEDARLAR UMUMÎ HEYETİNE

1 9 3 8

Yedinci hesap yılı hakkında

İDARE MECLİSİ RAPORU

ve

MÜRAKİPLAR RAPORU

Bilânço ve Kâr ve Zarar Hesabı

ANKARA

1 9 3 9

Alelâde Umumî Heyetin Müzakere Ruznamesi

- 1 — Bankanın 1938 yılı İdare Meclisi Raporunun tetkiki
- 2 — Mürakabe Komisyonu Raporu üzerine Bilânçonun tasdiki ve temettüatın teklif veçhile tevziinin tasvibi
- 3 — İdare Meclisinin ibrası
- 4 — Müddetleri biten mürakiplerden :
 - I) B ve C hisselerine sahip Bankalar ile şirketler tarafından iki mürakıp intihabı
 - II) D sınıfı hisselerine sahip hissedarlar tarafından bir mürakıp intihabı.

TÜRKİYE CÜMHURİYET MERKEZ BANKASI

1938

Yedinci hesap yılına ait İdare Meclisi

R A P O R U

Hesaplarını kapamış bulunduğumuz 1938 senesine ait hadiseler ve Bankamızın bu hesap devresine müteallik muameleleri hakkında yüksek heyetinize arzı malûmata başlamadan evvel bu sene zarfında ebedî Şefimiz ATATÜRK'ün vefatı duyduğumuz derin teessürü huzurunuza arzederken kendilerini istihlâf buyuran Büyük Millî Şefimiz İSMET İNÖNÜ'ne karşı olan sarsılmaz itimat ve bağlılığımızı teyit eylemekle yüksek heyetinizin de duygularına terceman olduğumuza kani bulunmaktayız.

Umumî vaziyet :

Bilhassa 1929 buhranından sonra çok girift bir şekil almış bulunan iktisadî meseleler bütün milletler için ehemmiyeti haiz bir meşgale mevzuu teşkil etmekte devam eylemekle beraber 1938 senesi zarfında siyasî meseleler iktisadî hadiselerin de fevkinde olarak bütün dünya efkârı umumiyesini gittikçe daha fazla işgal eylemeğe başlamıştır.

1937 senesinin ikinci nısfında tebarüz etmiş olan iktisadî ağırlık 1938 senesinin ilk nısfında da devam etmiş, fakat ikinci yarısında kalkınmaya doğru bir hareket kendini göstermiştir. Bu devrede zayıf nisbetlerde de olsa istihsalâtın yükselmesi, işsizliğin azalması, toptan fiatların canlanması gibi salah emareleri görülmektedir. Ancak bu kalkınmayı vücutte getiren sebeplerin tabii âmiller olmakdan ziyade silahlanma yarışı ve fevkalâde mahiyetdeki Nafia işleri gibi teşebbüslere istinat etmekde devam eylediğini kaydetmek iktiza eder.

Nakit sahasında senenin en mühim hadiseleri başında sterlinin altın kıymetinden biraz daha zayıya uğraması ve Fransız frankının yine altına nazaran kıymet zayıfına maruz kalmakla beraber filen sterline bağlanması gelir. Fransız frankının 1937 den itibaren muayyen bir miktar altın ifade eylemekten fariğ olduğu malûmdur. 1938 de ittihaz olunan tedbirlere göre frank piyasada 24,75 miligram halis altın kıymetinin fevkine yükselmeceği gibi-hukukî sahada esasen altına kabiliyeti tahviliyesi olmıyan—sterlinin 179 da biri dununda bir kıymete düşürülemez. Zamanında (Poincaré frankı) namını almış olan ve takriben 59 miligram safi altını ihtiva eden Fransız Frankı, 1936 da altına kabiliyeti tahviliyesini kaybettikten sonra, mütemadiyen sukut etmiş ve 1938 in ilk ayında eski muadilin % 50,3 nisbeti sene sonu kânunuevvel ayında vasatı % 39,7 de karar kılınmış görünüyordu. Frank hakkındaki son mukarreratın ittihaz tarihi olan mayısdan sonra bir sterlin 178,9 ile 177,12 arasında tehalüf eylemiştir.

Sterline gelince : senelerdenberi altına nazaran % 60 etrafında muhafaza etmekte olduğu kıymetini 1938 de siyasî, malî ve iktisadî bir takım âmillerin tesiri altında muhafazaya muktedir olamamış ve Ağustos ayından itibaren tekrar sukuta başlayarak sene gayesinde ancak % 56,7 de tutunabilmiştir. Sterlinin bir çok peykleri, yıl esnasında yine

onun etrafında dönmekte devam etmişlerdir. Sene zarfında belga bütün dünyanın altına bağlı hemen yegâne vahidi nakdisidir.

Birleşik Amerika Devletleri Reisicümhuruna verilmiş bulunan salâhiyetlere nazaran kıymetinden daha bir miktar düşürülmesi mümkün bulunan doların kıymetindeki bu muvakkatlık nazarı itibara alınmazsa doları da altına bağlı paralar meyanında tâdat edebiliriz.

Diğer paralar ise döviz takyidatı ianesile mensup oldukları memleketlere malî ve iktisadî sahalarda bir istikrar teminine çalışmaktadırlar.

Yıl zarfında Fransız frankının ve sterlinin sukut ve temevvüçlerine rağmen mürakabe akçeleri, mevcudiyetlerini ve nakit sahasında mümkün olan istikrarı siyanet gayesiyle aralarındaki tesanüdü muhafazaya çalışmakda devam etmişlerdir.

Dünya paraları meselesi mevzuubahs olurken altın istihsalâtının 1930 dan itibaren her yıl olduğu gibi bu yıl da bir evvelki seneye nisbetle bariz bir fazlalık iraesile takriben 1140 tona balığ olduğunu kaydederiz.

Memleketimizde umumî vaziyet :

1938 senesi zarfında heyeti umumiyesi dahilinde ziraatımız iyi bir mahsul almıştır. Sanayi programımızın tatbikine ve kendisini göstermeye başlayan semerelerinin iktifatına devam edilmiştir. Ticaret sahası da daha ziyade bir hareket ve faaliyet göstermiş ve Maliyemizin irat menbaları daha feyizli neticeler vermiştir. Topdan fiatlar biraz düşmüş, hayat pahalılığı geçen senekinin hemen hemen aynı seviyesinde kalmış görünmektedir.

Vaziyeti biraz daha yakından göstermek üzere aşağıdaki tahlillere geçiyoruz :

Ziraat :

Belli başlı mahsullerimiz bakımından 1938 senesi feyizli bir sene olmuştur denilebilir. Pirinç, tütün, fındık ve zeytinyağının bir evvelki seneye nisbetle verdiği noksanlara mukabil diğer nevi istihsalâtımız bilhassa buğday, arpa, yulaf, çavdar, kaplıca, mısır, üzüm, palamutun irae eylediği ehemmiyetli fazlalarla aradaki farkları ziyadesile telâfi eylemiştir.

Memleketin ziraî hayatı ve bu hayatın refahı ile alâkadar tedbirleri ittihaz hususundaki siyasetine Hükûmet devam eylemektedir. Hayvanlar vergisinde tenzilâtı da mutazammın tadilât, Devlet Ziraat İşletmeleri kurumunun tesisi, muhtelif su işleri için sarfedilecek paranın sureti temini, gibi tedbirler bu zümredendir.

Sanayi:

İlk beş senelik sanayileşme programına müteferri olmak üzere 1938 senesinde Bursa Merinos Fabrikası açıldığı gibi İzmitde Klor ve Sutkostik fabrikasının temeli atılmış ve Karabük fabrikalarının inşaatına da sür'atle devam edilmiştir. İlk beş senelik sanayi programı 1939 senesi içinde ikmal edilmiş bulunacaktır. Ve bu birinci beş senelik plânı dört senelik ikinci bir plân takip edecektir. Bu pek ehemmiyetli sanayi hareketlerinin ve bununla beraber sermayesinin tamamı Devlete ait teşekkül ve müesseselerin kontrolünü temin etmek üzere sene zarfında çıkarılan mürakabe kanununu ehemmiyetle kaydetmek iktiza eder. 1927 senesinde isdar edilmiş olan teşviki sanayi kanununa tezyilen 1938 de çıkarılan kanun da ayrıca şayanı kayıttır. Sanayileşme plânının tatbikatı ilerledikçe sınaî istihsalâtın da seneden seneye artmakda olduğu âşikârdır.

Ticaret :

Cihan ticareti bakımından 1938 senesi bir evvelki yıla nazaran düşük olmakla be-

raber bizde 1938 senesi ticaret hareketleri itibarile müsait müş'ireler göstermektedir. İthalât ve ihracatımızı bir arada gösteren rakamlar aşağıda yazılıdır :

Senesi	Bin lira
1935	184 685
1936	210 265
1937	252 363
1938	294 784

Haricî ticaretimizdeki tezayüt bu sene de hem ithalât hem de ihracattadır.

Senesi	İhracat Lira 1=1000	İthalât Lira 1=1000
1935	95 861	88 823
1936	117 733	92 531
1937	137 984	114 379
1938	144 947	149 837

Kıymetde olduğu gibi ton itibarile de ithalât ve ihracatımız 1938 de bir fazlalık irae eylemektedir.

Senesi	Yekûn : Ton	İhracat: Ton	İthalât : Ton
1935	2 007 516	1 479 949	527 567
1936	1 909 095	1 376 847	532 248
1937	1 975 729	1 361 690	614 039
1938	2 204 779	1 447 220	757 559

İhracatımızda beher tona isabet eden kıymet 1937 nin aynıdır denilebilir.

Senesi	Lira
1935	65
1936	86
1937	101
1938	100

Memleketin ticaret hayatını tanzime müteallik olarak sene zarfında pazarlıksız satış mecburiyetinin tesisi, kontrplak normlarının tesbiti, dış ticaretteki takas muamelelerinin tanzim, tevhit ve mürakabesi, bizzat Bankamız kanununun tadili yolunda hükümleri natik metinlerin isdarı, Halk Bankasının ve Ankara, İstanbul Halk sandıklarının küşadı şayanı kayıt hadiseler olarak irae edilebilir.

Devlet Maliyesi :

1938 adi senesine tesadüf eden ilk beş ayın nihayetinde hitam bulan 1937 - 1938 malî senesi 272,2 milyon liralık bir tahsilat yekûnu vermiştir ki muhammenata nisbetle 41.000.000 lirayı mütecaviz bir fazlalık irae eder. 1938 in son yedi aylık tahsilâtı evvelki senelere nisbetle yine yüksektir.

	Lira 1 =1000		
	1938	1937	1936
Kânunuevvel	225 220	212 042	176 352

1938 senesinde yeniden yeniye vergi ihdas edilmedikden maada 1938 - 1939 malî senesi için tenzilât dahi yapılmıştır. Buna rağmen yedi aylık bir devre zarfında tahsilâtın fazlalığı bittabi calibi memnuniyettir.

İtfa ve saire dolayısıyla düyunu umumiye bir tarafdandan tenakus ederken diğer tarafdandan bir takım şirketlerin mübayaasına, bazı Nafia işleri ve saire vücuda getirilmesine ve tevsi edilmiş sanayi programının tatbikine devam olunmak üzere aktedilen diğer istikrazat hasebile heyeti umumiyesi dahilinde 1938 içinde düyunu umumiye kabarmakdan hali kalmamıştır.

	Milyon Lira				
	31 Mayıs 1938 de	31 Mayıs 1937 de	31 Mayıs 1936 da	31 Mayıs 1935 de	31 Mayıs 1934 de
Muntazam borçlar	323,7	341,9	385,7	373,9	356,6
Dalgalı »	209,9	166,8	120—	105,8	101—
	533,6	508,7	505,7	479,7	457,6

Erzurum - Sivas hattı istikrazının bundan evvel çıkan 15,5 milyonluk kısmına inzi-mamen 4,5 milyon liralık beşinci tertip senenin son ayında tedavüle konmuştur.

Muvazene, kazanç, hayvanlar, istihlâk, damga, sinema ve tiyatrolar vergileri gibi bir takım vergiler de heyeti umumiyesi mükellef lehine matuf az veya çok tadilât ve tenzilât, fenerler idaresinin ve İzmir telefon şirketinin, Üsküdar - Kadıköy Su Şirketinin, İstanbul Elektrik Şirketinin mübayaası senenin şayanı kayıt malî hâdiselerindendir.

1938 senesinde İngiltere ile 16 milyon sterlinlik, Almanya ile 150 milyon marklık kredi anlaşması senenin mühim malî hadiselerindendir. Osmanlı Bankası imtiyazının bazı şartlarla tecdidini, İstanbul borsasının muvakkat bir zaman için seddile Ankarada bir borsanın küşadını, kezalik senenin mühim hadiseleri meyanındadır. Demiryollarına ait geçen seneki 6.559 kilometrelik işletme tulû 1938 senesi sonlarına doğru 7.150 kilometreye balığ olmuştur.

Döviz ve kliring vaziyetleri:

Güdümlü ekonominin muhtelif memleketlere göre değişen tatbikatı ve bu tatbikatın doğurduğu umumî ahenksizlik devam edip gitmektedir. Bu şartlar altında haricî ticaretimize istenilen istikametleri vermek ve serbet döviz bakımından vaziyetimizi arzumuz dahilinde idare etmek imkânsız denilecek derecede müşküldür.

Mamafih bu mühim mevzuu daima lâyük olduğu alâka ile karşılamış olan Hükûmetimiz icabettikçe döviz vaziyetini korumak için dünya şartlarının verdiği imkânlar dahilinde tedbir almakda gecikmemektedir.

Para piyasası:

Muhtelif âmillerin tesiri altında vadeli veya vadesiz mevduat, bankalarımızın hesaplarında tezayüt eylemekte devam ediyorlar. Dünyanın hemen her tarafında mevcut takyidat dolayısıyla memleketimiz sermayeleri için neticei hesapda yine en emin yer kendi memleketimizdir. Her cinsden mevduat bakiyeleri 1938 de bir sene evvele nisbetle daha fazladır. Kısmen bu fazlalık ve kısmen de borçlu hesaplar için kanunen tayin edilen azamî faiz hadleri dolayısıyla piyasada büyük bankalar alacaklı hesaplar faizlerini sene zarfında indirdiler.

İkrazat faizleri için, sene zarfında bir kanun azamî haddi % 8,5 olarak tesbit etti. Bankamız da bir temmuz tarihinden itibaren iskonto haddini % 5,5 dan dörde ve avans hadlerini de % 4,5 dan üçe indirmiş bulunuyor.

Bankamız muamelelerine gelince :

Kasa hesabı :

1937 gayesi mevcudu	36 865 469,95	Lira olup
1938 zarfındaki makbuzat	814 591 139,63	Liraya balığ olmak suretile
Sene gayesindeki zimmet yekûnu	851 456 609,58	Lira olmuş ve
Sene zarfındaki	815 314 998,59	Liralık medfuat neticesinde
1938 gayesi bakiyesi	36 141 610,99	Liradan ibaret bulunmuştur.

Sermaye hesabı :

1938 nihayeti itibarile hisse senedatı vaziyeti evvelki senelere ait rakamlar ile birlikde aşağıdaki şekildedir.

	1938	1937	1936	1935
A sınıfı	35 975	35 936	35 933	35 897
B »	57 317	57 320	57 351	56 421
C »	13 948	14 118	14 118	14 169
D »	42 760	42 626	42 598	43 513
	150 000	150 000	150 000	150 000

Sınıflar arasında 1938 senesi zarfında da ehemmiyetli bir tebeddül olmadığını yukarıki rakamlar gösterir. Bankamızın hisse senetlerini ceman yekûn 11.995 şahıs tasarruf etmektedir.

Tedavüldeki Banknotlar :

1937 senesi sonunda kasamızda mevcut banknotlara da şamil olmak üzere ;

Mevcut bulunan	176 676 501	liralık banknotlara
1938 de	30 000 000	» daha banknot inzimam ederek
Hasıl olan	206 676 501	» yekûna mukabil
1938 de	1 932 059	» banknot tedavülden çekilmiş
ve sene gayesinde	204 744 442	» banknot kalmıştır.

Sene gayesinde piyasada bilfiil mütedavil banknotları tesbit için yukarıki bakiyeyi teşkil eden :

204.744.442 liradan

sene gayesinde kasalarımızda
mevcut
bilfiil tedavülde

10 765 721	lirayı tenzil edersek
193 978 721	liralık banknot bulunduğu

neticesine varırız. Filen mütedavil bu banknotların müfredatı berveçhiâtidir :

		1938	1937
Eski	Bir liralık	13 077 696	21 753 367
	Beş »	15 994 590	33 501 720
	On »	13 626 900	25 973 370
	Elli »	15 531 450	35 913 950
	Yüz »	1 529 800	3 131 200
	Beşyüz »	23 916 000	22 465 500
	Bin »	10 194 000	10 328 000
Yeni	Beş liralık	36 870 655	15 563 340
	On »	21 790 130	—
	Elli »	20 380 050	—
	Yüz »	21 057 450	—
		193 978 721	168 630 447

Vadesiz taahhüdat karşılığı :

Sene gayesinde vadesiz taahhüdatımızı teşkil eden
193.978.721.— liralık mütedavil banknotlar ile
25.245.661,51 » mevduatın yekûnu olan

219.224.382,51 liraya mukabil :

yine sene gayesinde kasalarımızda 24.136.479,71 liralık
ve haricî muhabirlerimiz nezdinde 12.736.038,33 » altın ile
haricî muhabirlerimiz » 37.589,67 » altına kabili tahvil döviz
bulunuyordu ki bunların mecmuu 36.910.107,71 » liraya baliğ olmakta idi.

İşbu 36.910.107,71 liradan altına kabili tahvil taahhüdatımızı teşkil eden 3.658,67
lira ile diğer teminatlı borcumuz olan 1.976.488,13 liranın mecmuu bulunan 1.980.146,80
lirayı çıkardığımız takdirde geriye 34.929.960,91 lira kalmaktadır. İşbu yekûnu yukarıda
yazılı 219.224.382,51 liraya nisbet ettiğimizde % 15,93 adedini buluruz.

Senedat cüzdanı :

1937 gayesinde meycut	51.540.780,66	liralık bakiyeye
1938 zarfında	227.498.161,90	liralık muamele inzimam ederek
sene gayesinde zimmet yekûnu	279.038.942,56	liraya baliğ olmuş ve yine
sene zarfındaki	181.650.339,12	liralık tahsilât neticesinde
sene gayesi bu hesap	97.388.603,44	liralık bir bakiye bırakmıştır.

Bu bakiyeden 8.967.019,49 lirası ticarî senetler mukabili avans olup asıl senedat
cüzdanı 88.421.583,95 liradan müteşekkildir.

Haftalık vaziyetlere nazaran cüzdan 36.554.313,24 lira ile asgarî haddi 29 temmuz
1938 de ve 97 milyon küsur lira ile de azamî haddi sene gayesinde göstermiştir.

Avanslar :

Bilânçoda görülen avanslardan :

174.862,61 lirası altın mukabili
ve 7.897.877,75 lirası da tahvilât mukabili avanslardan müteşekkil olup
mecmuu 8.072.740,36 liradır.

Evrakı nakdiye karşılığı hazine tahvilâtı :

Bankamız kanununun 5 ve 6 ncı maddeleri mucibince uhtemize müdevver evrakı
nakdiyeden dolayı Hazinesin Bankaya karşı müteahhit bulunduğ u borca ait vaziyet
A — resülmal ve B — faiz zaviyelerinden bervechiâtidir :

A — Resülmal.— Müdevver evrakı nakdiyeden 1937 gayesinde Devletin Bankaya
borcu 144.676.501 lira iken 1938 senesi zarfında vaki 1.932.059 liralık tediyat üzerine bu
borç sene gayesinde 142.744.442 liraya düşmüştür. Sene zarfında vaki tediyatın :

	1.467.985,11	lirası kupon tahsilâtından
	464.073,89	» 1937 senesi Banka temettuatından mütehassıl
olup yekûn	1.932.059.—	liradır.

1934 senesi zarfında kanunumuzda vukubulan malûm tadilâta müsteniden yüzde birler
hasılı 1938 de de Hazinece evrakı nakdiye karşılığı cüzdanına ithâl edilmek üzere Hazine

tahvilâtı mübayaasına tahsis edilmiştir ki tahsil edilen bu meblâğ sene zarfında 3.428.144,89 liraya baliğ olmuştur.

B — Faiz.— 1938 senesi zarfında Hazine tahvilâtı bakiyeleri üzerinden senevi % 1 hesabile tahakkuk ettirdiğimiz faiz sene sonunda 1.442.555,20 liraya baliğ olup bundan 1.088.975,34 lirası sene zarfında tahsil edilmiş ve bakiyesi olan 353.579,86 liranın tahsili de olbapdaki mukavele mucibince 1939 senesine bırakılmıştır.

Esham ve tahvilât cüzdanı :

Bu hesapta mevcut iki nevi senedatdan birinci nevi evrakı nakdiye karşılığı senetler diğer nevi de kendi meksubatımızı teşkil eden serbest senetlerdir.

A — Karşılık senetler — Bilânçoda sabit rayiçlerle gösterilen bu senetlerin borsa kıymetleri :

1932	gayesinde	7,9
1933	»	9,5
1934	»	10,7
1935	»	13,1
1936	»	15,4
1937	»	17,67 milyon lira iken
1938	»	19,9 milyon lira olmuştur.

1935 senesine gelinceye kadar cüzdandaki senetler 1715 numaralı Banka kanunile Maliyeden Bankaya müdevver senetlerden ibaret iken kanunumuzun sekizinci muaddel maddesine tevfikân bu cüzdana 1935 den itibaren yeniden bir takım senetler girmeğe başlamış olduğuna göre muhtelif seneler rakamları mukayese edilirken bu cihetin de nazarı dikkate alınması lâzımgelir.

B — Bankanın kendi malı olan senedata gelince : 1933 de 1,2; 1934 de 4,8; 1935 de 4,3; 1936 da 3,95; 1937 de 5,29 milyon liralık senedata mukabil 1938 de cüzdan muhteviyatının kıymeti 7.924.015,30 liradır.

Tevdiat :

1937	gayesinde	17.562.348,83	liradan ibaret tevdiat
1938	zarfında	1.318.059.820,40	liralık teslimat ile
1938	gayesinde	1.335.622.169,23	liraya baliğ olmuş ve
sene	zarfındaki	1.310.376.507,72	liralık istirdatlar ile
sene	gayesinde	25.245.661,51	liradan ibaret bulunmuştur.
	bakiye		

Bu tevdiat :

T. Lirası

4.917.546,51	Hazine hesabı carisi ve resmi dairelere ait
18.793.969,99	bankalara ait
1.534.145,01	muhtelif aî bulunan mikdardır.
25.245.661,51	

Gayrı menkullerimiz :

İdarei Merkeziyemizle İstanbul ve İzmirde mutasarrıf olduğumuz şube binalarının ve yine şube inşa edilmek üzere Mersinde ve Samsunda satın almış olduğumuz arsaların mecmu kıymeti: TL. 1.650.865,53 liraya baliğ olur.

Yukarıki kıymetlerden

304.301,44	lira amortismanlar çıkarıldığı takdirde bilânçoda
1.346.564,09	lirayı buluruz.

İhtiyat akçeleri :

Yüksek Heyetinize takdim eylediğimiz bilânçoda Bankanın 1937 gayesinde adi ve fevkalâde ihtiyat akçeleri mecmuu 2.712.234,11 liradır. Mevzubahis seneye ait temettütün sureti tevziine müteallik teklifler tasvibe mazhar olduğu takdirde bu meblâğ berveçhiâti 3.268.124,53 liraya vasil olacaktır.

1 — Mevcut ihtiyat akçeleri	2.712.234,11
Sene temettüünden ayrılan	
Kanuni ihtiyat akçesi	442.064,59
Sene temettüünden ayrılan	
fevkalâde ihtiyat akçesi	<u>113.825,83</u>
	555.890,42
	<u>3.268.124,53</u>
2 — 1937 senesinde nizamnamei esasımıza ilâve edilen maddelerde derpiş edilmiş fevkalâde kârların 1938 gayesinde balığı olan 949.009,72 lira hususî ihtiyat akçemiz haddi âzamî olan altı milyonda bulunduğu cihetle âdi ihtiyat akçesine zammedilmek üzere muvakkat bir hesaba alınmıştır.	

İşbu 949 009,72 liranın
yukarıda mezkûr 3 268 124,53 liraya ilâvesile
ihtiyat akçelerimizin yekûnu 4 217 134,25 liraya balığ olacaktır.

Kâr ve zarar :

1938 senesi muamelelerinin Bankamız lehine bırakmış olduğu 2.210.322,93 liralık kârın kanunumuzun 88 inci ve nizamnamemizin 94 üncü maddeleri mucibince aşağıdaki şekilde tevzii icap etmektedir:

1938 senesi kârı olan	2 210 322,93 liradan
% 20 nisbetinde ihtiyat akçesi olarak	442 064,59
Hissedarlara % 6 temettü olarak	630 000—
ki ceman	<u>1 072 064,59</u>
	1 072 064,59 lira
	<u>1 138 258,34</u> liradan
% 5 memurlar hissesi olarak	56 912,91
% 10 fevkalâde ihtiyat akçesi olarak	<u>113 825,83</u>
ki ceman	170 738,74
ayrıldıktan sonra kalan	<u>170 738,74</u> lira
	<u>967 519,60</u> liranın
yarısı olan 483 759,80	lira olarak Hazineye ve diğer
yarısı da 483 759,80	lira olarak hissedarlarımıza isabet eyler.

Bu hesap ile hissedarlarımıza ait meblâğ % 10,6 nisbetinde olarak (630.000 + 483.759,80 =) 1.113.759,80 liraya balığ olur. Bundan tevkifi lâzım gelen kazanç ve buhran vergilerinin tenzilinden sonra kalan 961.103,25 lira ile geçen sene kârından müdevver 56,67 lira mecmuu olan 961.159,92 lira her hisseye 640 kuruşluk bir temettü tevziine müsaittir. Şu kadar ki, beher hisseye küsuratsız tevziat yapabilmek için 1.159,92 lira 1939 hesaplarına devredilmiştir.

Raporumuza nihayet vermeden evvel Müessesemize karşı yüksek müzaheret ve teveccühlerini daima ibzal edegelmekde olan Cümhuriyet Hükûmetimize şükranlarımızı arzeder, Müdür ve memurlarımızın her sene olduğu gibi bu yıl da müesseselerine karşı şayanı takdir bir merbutiyet ve sadakat ile vazifelerini ifa etmiş olduklarını yüksek heyetinize bildirmeği vecibe addederiz.

TÜRKİYE CÜMHURİYET MERKEZ BANKASININ

31 Kânunuevvel 1938 tarihinde biten 7 inci hesap devresine ait

Mürakabe Komisyonu Raporu

Ticaret kanunu hükümlerine ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kanun ve nizamnamesinin bu hususdaki maddelerine tevfikân Bankanın 1938 senesine ait muamelelerini gerek Merkezinde gerek bütün şubelerinde tetkik ve mürakabe ettiğimizi arz eyleriz.

İşbu tetkikat neticesinde muamelâtın kanun ve nizamnameye uygun, mevcudatın ve İdare Meclisi tarafından tasvibinize arz olunan bilanço ile kâr ve zarar hesabının Banka defter ve kayıtlarına muvafık bulunduğunu müşahede eyledik.

Binaenaleyh, 1938 senesine ait bilânço ile kâr ve zarar hesabının tasvibini, İdare Meclisinin ibrasını ve safî kârın mezkur meclis tarafından gösterilen şekilde tevziini Muhterem Heyetinize teklif eyleriz.

Mürakip
K. Z. Aktuna

Mürakip
Agâh Alaybek

Mürakip
Münhal

Mürakip
İ. Sirmen

31/ 12/ 1938 Tarihinde Biten Yedinci

[*] 1.093.000.— liraya sigortalıdır.
[] 104.500.— » »**

MERKEZ BANKASININ

Hesap Yılı Bilânçosu

PASİF

	Türk Lirası	Türk Lirası	
Sermaye		15 000 000	—
İhtiyat Akçesi			
Adi	2 226 605 37		
Fevkalâde	485 628 74		
Hususi	6 000 000 —	8 712 234	11
Tedavüldeki Banknotlar			
Deruhte edilen	142 744 442 —		
Altın karşılıklı	19 000 000 —		
Reeskont mukabili	43 000 000 —	204 744 442	—
Türk Lirası Mevduatı		25 245 661	51
Döviz taahhüdatı			
Altına tahvili kabil dövizler	3 658 67		
Diğer dövizler ve alacaklı kliring bakiyeleri	23 765 439 38	23 769 098	05
Muhtelif			
Muvakkat alacaklılar, depozitolar, havaleler vesaire	34 432 154 92		
Diğer alacaklı hesaplar	48 690 570 28	83 122 725	20
Kâr		2 210 322	93
		362 804 483	80

Kâr ve Zarar Hesabı

Türk Lirası

[illegible]